

Kazimierz Albin Lachowicz
Lekarz mikrobiolog
1909-1992

W dniu 27 listopada 1992 roku zmarł Prof. dr med. *Kazimierz Albin Lachowicz*, emerytowany profesor Państwowego Zakładu Higieny, członek Polskiego Towarzystwa Epidemiologów i Lekarzy Chorób Zakaźnych, długoletni członek Komitetu Redakcyjnego „Przeglądu Epidemiologicznego” oraz „Medycyny Doświadczalnej i Mikrobiologii”.

Był specjalistą w zakresie analityki lekarskiej (I stopnia) i mikrobiologii lekarskiej (II stopnia). Jego dorobek naukowy dotyczy głównie mikrobiologii lekarskiej, jako narzędzia w badaniach epidemiologicznych; etiologii, źródeł zakażenia i dróg szerzenia się zakaźnych schorzeń jelitowych występujących epidemicznie.

Był człowiekiem-legendą Państwowego Zakładu Higieny, Instytutu, który Go wychował i w którym pracował całe swoje życie zawodowe od stanowiska stażysty po stanowisko vice-dyrektora pionu epidemiologicznego. Wiele osiągnął dzięki ogromnej pracy własnej, umiejętności gromadzenia, porządkowania i racjonalnego analizowania wiedzy, oraz, jak twierdził, wpływowi dwóch wybitnych osobistości: wielkiego człowieka nauki jakim był Prof. *Ludwik Hirszfeld*, w okresie międzywojennym vice-dyrektor Państwowego Zakładu Higieny i kierownik Zakładu Bakteriologii i Medycyny Doświadczalnej oraz Prof. *Feliksa Przesmyckiego*, kierownika Oddziału Diagnostycznego, a następnie inspektora filii Państwowego Zakładu Higieny.

Pochodził z Galicji. Urodził się 1 marca 1909 roku w Stryju. Szkołę powszechną ukończył w Drohobyczu, a liceum w Buczaczu. W liceum zawarł wiele przyjaźni, m.in. z *Zenonem Buczowskim*. Wydział Lekarski Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie ukończył w 1934 r. Powołany do odbycia jednorocznej obowiązkowej służby

wojskowej, skierowany został do Szkoły Podchorążych Rezerwy mieszczącej się w Zamku Ujazdowskim w Warszawie, późniejsze CWSAN (Centrum Wyszkożenia Sanitarnego). Początkowo odbył półroczny kurs podstawowy. Po krótkiej pracy w jednostce, znalazł się w małej grupie wybranych osób, po jednej z każdego Okręgu Korpusu przydzielonych do Państwowego Zakładu Higieny na 4-miesięczny „Wyższy Kurs Bakteriologii i Nauki o Odporności” przeznaczony dla podchorążych rezerwy. Ten pierwszy kurs odbywał się pod kierownictwem Prof. *L. Hirszfelda*, który nie tylko zadbał o jego wzorową organizację, ale wiele zajęć, wykładów i dyskusji prowadził osobiście. Wszyscy uczestnicy tego kursu zostali pracownikami Instytutu. Był to okres znacznego wzrostu aktywności Państwowego Zakładu Higieny w zakresie zdrowia publicznego i tworzenia nowych filii.

Kazimierz Lachowicz został asystentem Oddziału Diagnostyki. Pracował w nim w latach 1935–1937, równocześnie przygotowując pracę doktorską na temat sezonowego nosicielstwa maczugowca błonicy u dzieci w domu opieki. Pracę tę obronił w lipcu 1939 r. na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego, będąc już organizatorem filii PZH w Stanisławowie. Był najmłodszym wśród kierowników filii PZH. Filią w Stanisławowie kierował w latach 1937–1943. Przetrwiała ona wojnę i działała nadal na tym terenie, ale już z inną obsadą jako laboratorium bakteriologiczne w Iwanfrankowo na Ukrainie. Filia PZH obsługiwała teren dwóch województw: stanisławowskiego i tarnopolskiego w zakresie diagnostyki bakteriologicznej i serologicznej chorych, badania żywności i przedmiotów użytku oraz badania wód przeznaczonych do spożycia. Równoległe z pracą usługową prowadził retrospektywną, epidemiologiczną ocenę występowania wybranych chorób zakaźnych. Z tego zakresu opublikował analizę występowania duru plamistego i przygotował do druku analizę występowania duru brzuszego i durów rzekomych.

W latach 1943–1945 był lekarzem epidemicznym w filii kieleckiej Państwowego Zakładu Higieny. W latach 1945–1952 był organizatorem i kierownikiem filii Państwowego Zakładu Higieny w Gdyni oraz filii w Gdańsku. Filia w Gdyni, obsługująca głównie port, już pod kierunkiem Prof. *Zenona Buczowskiego* została przekształcona w Instytut Medycyny Morskiej i Tropikalnej, a filia w Gdańsku obsługująca teren województwa uległa przekształceniu w Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną.

Od 1952 roku pracował jako samodzielny pracownik naukowo-badawczy PZH, początkowo w ośrodku gdańskim, a następnie w Warszawie obejmując pracownię w Zakładzie Bakteriologii i organizując w niej Krajowy Ośrodek Shigella – ogólnokrajową pracownię referencyjną dla pałeczki czerwonej. W 1954 został docentem, w 1959 r. profesorem nadzwyczajnym, a w 1970 r. profesorem zwyczajnym. Jednocześnie w latach 1960–1962 pełnił funkcje vice-dyrektora PZH, a w latach 1964–1965 sekretarza naukowego Instytutu. W 1975 r., na własne życzenie przeszedł na emeryturę, nadal utrzymując kontakt z licznymi współpracownikami i biorąc udział w życiu Instytutu.

Miał zamilowanie do nauki języków, które opanował dzięki własnej, systematycznej pracy: poza językiem rosyjskim, ukraińskim i niemieckim oraz łacińskim, których znajomość wyniósł ze szkoły, umiał biegle posługiwać się językiem angielskim i francuskim, znał czeski, węgierski, a nawet mongolski, co wspaniale ułatwiało mu międzynarodowe kontakty, naukową współpracę i wieloletnie utrzymywanie przyjaźni.

W 1946 roku odbył staż naukowy w Państwowym Laboratorium Bakteriologicznym w Sztokholmie (SBL). W ramach jednorocznego stypendium Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w latach 1957-1958 odwiedził Statens Seruminstytut w Kopenhadze nawiązując współpracę z Międzynarodowym Ośrodkiem *Escherichia coli*, angielskie centrum laboratoryjne w Colindale pod Londynem (Public Health Laboratory Service), mieszczące Międzynarodowy Ośrodek Shigella, wreszcie szereg ośrodków w USA z Centralą Chorób Epidemicznych (CDC) w Atlancie włącznie.

Był indywidualnością znaną w międzynarodowej społeczności mikrobiologicznej, uczynym cenionym za rzetelną wiedzę i oryginalność poglądów naukowych. Przez wiele lat był aktywnym członkiem Podkomitetu Enterobacteriaceae Komisji Taksonomicznej Międzynarodowego Związku Towarzystw Mikrobiologicznych (IAMS). W latach 1960-1975 działał jako ekspert WHO ds. obsługi laboratoryjnej służb zdrowia, oddelegowany w latach 1966-1968 do Mongolii. Pełniąc rolę doradcy Ministra Zdrowia do spraw diagnostyki laboratoryjnej zorganizował Centralne Laboratorium w Ulan Bator oraz sprawną i nowoczesną obsługę laboratoryjną Mongolii w zakresie bakteriologicznej diagnostyki chorób epidemicznych wykorzystując możliwości wyszkolenia pracowników przez PZH w Warszawie.

Oprócz osiągnięć organizacyjnych posiadał cenny i interesujący dorobek naukowy: ok. 60 prac ogłoszonych w czasopismach krajowych i zagranicznych; rozdziały w książkach: „Ostre choroby zakaźne” t. V pod red. S. Wszelakiego (1957), „The World Problem of Salmonellosis” monografia pod red. E. van Oy'a (1964), „Enterobacteriaceae - Infectionen” pod red. Sedlaka i H. Rischego (1968). Do swoich największych osiągnięć zaliczał: ocenę wartości łącznego typowania biochemicznego i bakteriofagowego pałeczek duru brzuszego (wspólnie z prof. Z. Buczowskim) oraz opracowanie przy udziale pracowników Zakładu Bakteriologii PZH i wprowadzenie do Stacji Sanitarно-Epidemiologicznych w całym kraju nowoczesnej, racjonalnej ujednoliconej i zgodnej z międzynarodowymi wymogami laboratoryjnej metodyki diagnostyki zakażeń jelitowych. Unikalne w skali światowej jest opracowanie dotyczące ekologii pałeczki czerwonki w Polsce przygotowywane przez wiele lat przy udziale współpracowników z Krajowego Ośrodka Shigella i laboratoryjnych pracowników wszystkich WSSE w kraju. Jego zasługą jest wprowadzenie systematycznego, wieloletniego, stałego „surveillance'u epidemiologicznego” czerwonki w Polsce. Do tego należałoby dodać rozpoczęty jeszcze w Gdańsku, niestety nie dokończony, cykl badań nad etiologią zakaźnych biegunek dziecięcych w Polsce. W badaniach tych uczestniczyły 22 zakłady dziecięce z 11 województw i dwa Instytuty: Państwowy Zakład Higieny oraz Instytut Matki i Dziecka.

Profesor Kazimierz Lachowicz pozostanie w pamięci tych wszystkich, którzy od niego uczyli się i którzy z Nim współpracowali, bo jak pięknie to określił Prof. Jan Karol Kostrzewski, żegnając Go na cmentarzu powązkowskim w Warszawie - „Prof. Kazimierz Lachowicz był przyjacielem ludzi”.

Hanna Stypulkowska-Misiurewicz